

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Winning van aardgas in blok K5b op het Nederlandse deel van het Continentaal Plat

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

4 november 2009 / rapportnummer 2226-50

1. OORDEEL OVER HET MER

Total E&P Nederland (TEPNL) is voornemens een offshore aardgasveld te ontginnen in blok K5b op het Nederlands deel van het Continentaal Plat. De gasreserve zal worden gewonnen vanaf een satellietplatform (K5CU) met een capaciteit van circa 3 miljoen Nm³ aardgas per dag. Gewonnen gas zal via een aan te leggen pijpleiding (circa 13 km) naar een bestaand platform (K5A) worden getransporteerd. Na behandeling van het gas op K5A zal het via de bestaande WestGasTransport (WGT) leiding worden afgevoerd naar de gasbehandelingsinstallatie te Den Helder. De geplande platformlocatie ligt op ongeveer 130 kilometer ten noordwesten van Den Helder.

Voor het oprichten en in werking hebben van mijnbouwinstallaties ten behoeve van de winning van aardgas is, conform de Mijnbouwwet, een mijnbouwmilieuvergunning van de minister van Economische Zaken nodig. Ten behoeve van de besluitvorming hierover wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.)¹ doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie') is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming over een mijnbouwmilieuvergunning in het MER aanwezig is.

Het MER geeft een goede beschrijving van de milieueffecten tijdens de aanleg en exploitatie van het satellietplatform, en boor/putcompletiewerkzaamheden. Hierbij is aandacht besteed aan emissies naar lucht en water en de gevolgen voor de natuur van (onderwater)geluid en lichtemissies². Uit deze beschrijving blijkt dat de voorgenomen activiteit geen gevolgen heeft voor de te behouden kenmerken en natuurwaarden van het gebied de Klaverbank.³ Het MER geeft een beschrijving van onderwatergeluid en de mogelijke gevolgen hiervan op zeezoogdieren. Ook is aangegeven wat hierover bekend en onbekend is en welke maatregelen genomen kunnen worden.

Het MER geeft een aanzet voor een evaluatie programma van de emissies naar water en lucht, veiligheid en controle- en beheersmaatregelen. Tevens wordt gesteld dat de initiatiefnemer de resultaten van dit programma beschikbaar zal maken voor een eventueel uit te voeren onderzoek naar de mogelijke cumulatieve milieueffecten van activiteiten op het Nederlands Continentaal Plat. De Commissie onderschrijft het belang van een dergelijke vervolgstap.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN

2.1 Onderwatergeluid

Het MER geeft een beschrijving van onderwatergeluid en de mogelijke gevolgen daarvan op zeezoogdieren. Hierbij is ook ingegaan op de bestaande leemte

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² De Commissie gaat ervan uit dat affakkelen tijdens schoonproduceren van de put maximaal 10 uur zal vergen, zoveel mogelijk overdag plaatsvindt en dat tijdens productietesten niet wordt afgefakkeld.

³ Op 22 december 2008 zijn vier Habitatrichtlijngebieden (waaronder de Klaverbank) in de Noordzee aangemeld bij de Europese Commissie.

in kennis over dit onderwerp.⁴ Op basis van de duur van de heiwerkzaamheden, de frequentie daarvan en de voorgestelde mitigerende kan de Commissie instemmen met de beoordeling van de effecten als 'zeer gering'.⁵

Het MER geeft een goed overzicht van de maatregelen die mogelijk zijn om de effecten van onderwatergeluid te minimaliseren.⁶ De Commissie constateert dat:

- de maatregel 'soft start' onderdeel uitmaakt van het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief (mma).
- het niet toepassen van Pingers voldoende is onderbouwd;
- verdere mitigatie van effecten door onderwatergeluid mogelijk is door:⁷
  - toepassen van visuele monitoring van zeezoogdieren voorafgaand en tijdens heiwerkzaamheden;
  - gebruik van 'passive acoustic monitoring' (PAM);
  - beperken van heiwerkzaamheden tot buiten de gevoelige periode van relevante zeezoogdieren.

Behalve voor het onderhavige voornemen lopen er ook van andere initiatiefnemers procedures voor diverse andere projecten die onderwatergeluid produceren op het Nederlandse deel van de Noordzee. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringprogramma's van de diverse projecten op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke monitoring en geluidonderzoeksprogramma met zeedieren (gehoor en gedrag) uit te voeren.

■ De Commissie adviseert het onderwatergeluid, de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren te monitoren voorafgaand (T_0), tijdens (T_1) en na afloop (T_2) van het heien.

■ De Commissie wijst op bestaande leemten in kennis omtrent onderwatergeluid en de mogelijke gevolgen daarvan op zeedieren. Zij adviseert het bevoegd gezag de monitoringprogramma's op elkaar af te stemmen en te bevorderen dat de monitoringsopgaven en geluidonderzoeksprogramma met zeedieren (gehoor en gedrag) in een overkoepelende studie gezamenlijk uitgevoerd worden.

2.2 Productiewater

Kwaliteitsbewaking lozingen

Om de kwaliteit van het te lozen productiewater te bewaken worden voor analyse op minerale olie iedere 3 maanden watermonsters genomen van het productiewater en van het regen- en schrobwater. In het MER wordt gesteld dat door het ontbreken van voldoende betrouwbare informatie het continue bewaken van het oliegehalte op een onbemand platform niet mogelijk is. Dit is tevens gebaseerd op een studie uit 1999. De Commissie vraagt zich af of dit anno 2009 nog steeds het geval is en of dit geen onderdeel kan uitmaken van het, in het MER beschreven "Proces Control System" (PCS).

---

⁴ Dit is wel in hoofdstuk 8 van het MER genoemd maar ontbreekt in hoofdstuk 10 'Leemten in kennis en evaluatieprogramma' van het MER.

⁵ De heiwerkzaamheden bestaan uit éénmalig 8 uur voor de fundering van het platform en, verspreid over een periode van 1,5 jaar, vier keer enkele uren per conductor. In een later stadium worden mogelijk nog 4 conductors aangelegd (zie ook pagina's 56 en 141 van het MER).

⁶ Zie ook pagina 140 van het MER en §9.2.8 (PAM en MMOs).

⁷ Zienswijze 1 wijst op deze maatregelen.

Herinjectie productiewater

Het MER gaat niet in op de mogelijkheid om productiewater te herinjecteren in de diepe ondergrond.⁸ De Commissie merkt op dat herinjectie van productiewater bij marginale offshore aardgaswinning alleen als een reëel alternatief kan worden gezien indien een geschikte injectieput reeds aanwezig is. Zij constateert dat de kwaliteit van het te lozen water voldoet aan de daarvoor geldende normen.

---

⁸ Dit is in de richtlijnen opgenomen en ook in zienswijze 1 wordt hierom gevraagd.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: Total E&P Nederland B.V.

Bevoegd gezag: Minister van Economische Zaken

Besluit: Mijnbouwmilieuvergunning

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C17.2

Activiteit: Aardgaswinning in blok K5b van het Nederlands continentaal plat

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant: 25 februari 2009
ter inzage legging: 26 februari 2009 tot en met 9 april 2009
advies aanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 februari 2009
richtlijnenadvies uitgebracht: 24 april 2009
richtlijnen vastgesteld: 27 april 2009
kennisgeving MER in de Staatscourant: 14 september 2009
ter inzage legging MER: 15 september 2009 tot en met 27 oktober 2009
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 1 september 2009
toetsingsadvies uitgebracht: 4 november 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. W.G. Been
dr. N.M.J.A. Dankers
drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)
prof. ir. J. J. van der Vuurst de Vries
drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapport Winning van aardgas in blok K5b vanaf het satellietplatform K5CU, augustus 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijkswaterstaat Noordzee, Rijswijk
2. P.J.M. Salemink, Malden

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Wining van aardgas in blok K5b op het Nederlandse deel van het Continentaal Plat

Total E&P Nederland (TEPNL) is voornemens een offshore aardgasveld te ontginnen in blok K5b op het Nederlands deel van het Continentaal Plat. De gasreserve zal worden gewonnen vanaf een satellietplatform (K5CU) met een capaciteit van circa 3 miljoen Nm³ aardgas per dag. Gewonnen gas zal via een aan te leggen pijpleiding (circa 13 km) naar een bestaand platform (K5A) worden getransporteerd. Na behandeling van het gas op K5A zal het worden afgevoerd naar de gasbehandelingsinstallatie te Den Helder. De geplande platformlocatie ligt op ongeveer 130 km ten noordwesten van Den Helder. Ten behoeve van de besluitvorming over de mijnbouwmilieuvergunning is een MER opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2871-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

